

Cirkulære

om

de ved lov nr. 163 af 7. juni 1958 fastsatte ændringer af
folkeskoleloven.

(Til samtlige skoledirektioner, kommunalbestyrelser, skolekommissioner
og skolenævn).

Ved lov nr. 163 af 7. juni 1958 er der blevet fastsat en række ændringer af lov om folkeskolen af 18. maj 1937 med senere ændringer.

Loven af 7. juni 1958 indeholder i § 50, stk. 1 og 2 forskellige ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser, og ifølge stk. 3 fastsættes de nærmere bestemmelser herom af undervisningsministeren.

Endvidere er der i § 50, stk. 3 i loven af 7. juni 1958 givet undervisningsministeren bemyndigelse til at lade folkeskoleloven af 18. maj 1937 med senere ændringer optrykke og bekendtgøre. I henhold hertil er folkeskoleloven af 1937 med senere ændringer blevet optrykt og bekendtgjort som bekendtgørelse nr. 220 af 18. juni 1958.

I nærværende cirkulære gives der en samlet oversigt over de ændringer i folkeskoleloven, som er blevet fastsat i loven af 7. juni 1958, idet man dog ser bort fra en række ændringer, der blot er udtryk for en å jour-føring af folkeskoleloven af 1937 med bestemmelser i andre senere fremkomne love. I forbindelse med omtalen af de enkelte ændringer fastsættes de nærmere ikrafttrædelses- og eventuelle overgangsbestemmelser, medmindre sådanne bestemmelser påtænkes fastsat særskilt, hvilket i så fald er angivet.

Cirkulærets henvisninger til bestemmelser i folkeskoleloven refererer til lov bekendtgørelsen af 18. juni 1958, medmindre andet udtrykkeligt er anført.

1. Skoleåret og indskrivningen i folkeskolen.

a. Skoleåret.

I henhold til den nye affattelse af § 9 begynder folkeskolens skoleår den 1. august.

For kommuner, i hvilke skoleåret under den hidtidige ordning har begyndt den 1. august, sker der ikke nu nogen ændring heri.

I de kommuner, hvori skoleåret hidtil har begyndt den 1. april, sker overgangen til augustskoleår *uanset skoleplanens eventuelle bestemmelser om skoleåret* fra 1. august 1960 at regne, idet skoleåret 1959-60 forlænges med 4 måneder til 31. juli 1960. Indstillinger om at overgå til augustskoleår allerede fra 1. august 1959 kan forventes godkendt, således at skoleåret 1958-59 forlænges til 31. juli 1959.

Om børnenes udskrivning af folkeskolen i det skoleår, der forlænges med henblik på overgang fra aprilskoleår til augustskoleår, samt i de følgende skoleår henvises til slutningen af afsnit 2.

Der vil i 1959 og 1960 blive afholdt mellemskoleeksamen, realeksamen og almindelig forberedelseseksamen både i februar-marts og i maj-juni eksamenstermin.

Bibeholdelse af aprilskoleår vil kun kunne finde sted med undervisningsministerens tilladelse. Eventuelle indstillinger herom bør indeholde motivering for ønsket. Indstillinger om, at der skal gælde forskelligt skoleår for forskellige skoler inden for samme kommune eller skoleforbund, kan ikke forventes godkendt.

b. Indskrivning i folkeskolen.

Opmærksomheden henledes på den ændrede affattelse af bestemmelsen i § 10, stk. 1, hvorefter indskrivning i folkeskolen finder sted ved skoleårets begyndelse i henhold til anmeldelse, der som regel skal ske *mindst* 2 måneder forud.

2. Undervisningspligten.

I henhold til § 43, stk. 1 indtræder undervisningspligten lige som hidtil ved skoleårets begyndelse for de børn, der på dette tidspunkt er fyldt 7 år, og ophører med udgangen af et skoleår for de børn, der på dette tidspunkt er fyldt 14 år.

Ifølge den i lov nr. 194 af 4. juni 1947 fastsatte ændring af 1937-loven skulle et barn, der fylder 7 år i skoleårets første 3 måneder, optages i skolen ved skoleårets begyndelse, når dette forlangtes af den for dets skolegang ansvarlige, og det var da med hensyn til undervisningspligtens indtræden og ophør stillet, som om det var født før skoleårets begyndelse.

Denne bestemmelse er nu blevet udvidet til at omfatte børn, der fylder 7 år i skoleårets første 6 måneder, jfr. § 43, stk. 2, men samtidig er den i 1947 fastsatte bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsen som en almindeligt gældende regel har kunnet beslutte, at et barn, der ved skoleårets begyndelse er fyldt 6 år, på begæring af den for dets skolegang ansvarlige skal optages i skolen ved skoleårets begyndelse, blevet ophævet.

I § 43, stk. 3 er det nu fastsat, at børn, der er ude over den undervisningspligtige alder, men som har begyndt undervisningen i det 8. skoleår, kun med skolekommissionens — i København vedkommende skolenævns — samtykke kan udskrives af skolen før denne undervisnings afslutning, jfr. også bestemmelsen i § 47, stk. 2. Disse bestemmelser svarer til de hidtil ifølge 1937-lovens § 43, stk. 3 og § 47, stk. 2 gældende bestemmelser.

Som det fremgår af det foran anførte, er den hidtidige bestemmelse om undervisningspligtens indtræden blevet opretholdt uændret. Børnene skal derfor også fremtidig, for så vidt undervisningspligten ikke opfyldes på anden måde, indskrives i folkeskolen fra begyndelsen af et skoleår, når de på dette tidspunkt vil være fyldt 7 år. Ved skoler, hvor skoleåret i overensstemmelse med lovens fremtidige normalordning begynder den 1. august, skal børnene således påbegynde deres skolegang efter sommerferien, når de senest den 31. juli samme år fylder 7 år, og undervisningspligten ophører for deres vedkommende

ved udgangen af det skoleår, i hvilket de fylder 14 år.

Børn, der fylder 7 år inden for et skoleårs første 6 måneder — ved skoler, hvor skoleåret i overensstemmelse med lovens almindelige regel begynder den 1. august, altså senest den påfølgende 31. januar — skal på begæring af den for det enkelte barns skolegang ansvarlige optages i skolen fra begyndelsen af det pågældende skoleår. For sådanne børn indtræder undervisningspligten da ved optagelsen, selv om de ikke er fyldt 7 år ved skoleårets begyndelse, og undervisningspligten ophører, når de har gået 7 år i skole, altså med udgangen af det skoleår, i hvilket de fylder 13 år.

Retten til på begæring at få optaget børn i skolen, når de ved det pågældende skoleårs begyndelse er 6½ år gamle, træder i kraft med virkning fra begyndelsen af skoleåret 1959-60. Hvor dette måtte give anledning til særlige vanskeligheder med hensyn til børnetallet i yngste årgang, vil ikrafttrædelsen med undervisningsministeriets godkendelse i hvert enkelt tilfælde kunne udskydes til begyndelsen af skoleåret 1960-61.

Bestemmelsen om, at børn, der var 6½ år — mod hidtil 6¾ år — ved begyndelsen af det skoleår, fra hvis begyndelse de er blevet optaget i skolen, kan udskrives ved udgangen af det skoleår, hvori de fylder 13 år, træder i kraft straks. Ved skoler med aprilskoleår kan således børn, der blev optaget i skolen fra begyndelsen af skoleåret 1952-53, udskrives af skolen ved udgangen af skoleåret 1958-59, hvis de er født senest den 30. september 1945, og ved skoler med augustskoleår kan børn, der blev optaget i skolen fra begyndelsen af skoleåret 1952-53, udskrives af skolen ved udgangen af skoleåret 1958-59, hvis de er født senest den 31. januar 1946. Desuden kan børn, der har gået i skolen siden begyndelsen af skoleåret 1951-52, og som på dette tidspunkt var 6½ år gamle, på begæring af den for det enkelte barns skolegang ansvarlige udskrives af skolen allerede i løbet af indeværende skoleår, såfremt skolekommissionen i henhold til § 43, stk. 3 giver sit samtykke.

Overgangen fra aprilskoleår til augustskoleår vil i henhold til det foran under afsnit 1 anførte normalt ske ved forlængelse af skoleåret 1959-60 — eventuelt allerede

skoleåret 1958-59 — med 4 måneder. I det skoleår, der således forlænges med 4 måneder, og i de to følgende skoleår vil der kunne foretages udskrivning pr. 31. marts af de børn, der havde kunnet udskrives til dette tidspunkt, såfremt det pågældende skoleår ikke var blevet forlænget med 4 måneder.

3. Folkeskolens opbygning.

a. Almindelige bemærkninger om den fremtidige ordning og overgangen hertil.

I henhold til § 2, stk. 1 består folkeskolen fremtidig — såvel i købstad- som i landkommuner — af en 7- eller 8-årig hovedskole, der kan videreføres med en 9. klasse, og kan desuden omfatte en realafdeling. Enhver skole deles ifølge § 11, stk. 1 fremdeles i klasser efter skolens børnetal, jfr. herom nærmere nedenfor under punkt 5, og hvor børnetallet tillader det, skal det tilstræbes, at der oprettes en klasse for hver årgang.

I 1937-loven var det i § 42 fastsat, at kommunalbestyrelsen i kommuner med købstadordnede mellem-skoler kunne vedtage, at visse for folkeskolen i København gældende regler om grundskolen og mellem-skolen skulle være gældende for vedkommende kommunes skolevæsen. Da folkeskolen fremtidig principielt er ordnet på samme måde i København, i købstæderne og i landkommunerne, er denne bestemmelse blevet ophævet.

Overgangen til den fremtidige ordning sker i henhold til § 50, stk. 1 i loven af 7. juni 1958 gradvis fra begyndelsen af skoleåret 1959-60. Klasserne for elever i 1.-5. skoleår betegnes fra begyndelsen af nævnte skoleår som hovedskoleklasser — ved fuldt årgangsdelte skoler altså 1.-5. hovedskoleklasse. Samtidig oprettes 6. hovedskoleklasse (eller det tilsvarende trin i ikke fuldt årgangsdelte skoler) undtagen ved skoler, der hidtil har været købstadordnede med 4-årig grundskole + mellem-skole. Ved disse skoler bliver 4. grundskoleklasse i skoleåret 1958-59 5. hovedskoleklasse i skoleåret 1959-60, medens de i skoleåret 1958-59 oprettede 1. mellem-skoleklasser i 1959-60 fortsætter som 2. mellem-skoleklasser efter den hidtidige ordning, således at der ikke kræves oprettet

6. hovedskoleklasser ved disse skoler i 1959-60.

1. eksamensfri mellemskoleklasse og 1. eksamensmellemskoleklasse samt 1. realklasse i de nuværende 4- eller 5-årige realafdelinger ved købstadordnede skoler, der dimitterer til almindelig forberedelseseksamen, er sidste gang blevet oprettet fra begyndelsen af skoleåret 1958-59. De i 1958-59 og i de foregående skoleår oprettede eksamensskoleklasser føres frem til dimission efter de hidtil gældende bestemmelser, således at mellemskoleeksamen sidste gang afholdes ved udgangen af skoleåret 1961-62 og realeksamen ved udgangen af skoleåret 1962-63. Børn, der i skoleåret 1958-59 går i 1. eksamensfri mellemskoleklasse, og som under den hidtidige skoleordning skønnedes egnede til optagelse i 1. eksamensmellemskoleklasse i skoleåret 1959-60, vil i stedet kunne overføres til en 6. hovedskoleklasse.

De særlige 3. eksamensmellemskoleklasser for elever, der har gennemgået den eksamensfri mellemskoles første 3 klasser, vil sidste gang kunne oprettes fra begyndelsen af skoleåret 1961-62, således at mellem-skoleeksamen for disse klasser sidste gang vil blive afholdt ved udgangen af skoleåret 1962-63 og realeksamen ved udgangen af skoleåret 1963-64.

De til den nuværende 7-årige landsbyordnede skole knyttede kursus til almindelig forberedelseseksamen og etårige fortsættelsesklasser vil sidste gang kunne oprettes fra begyndelsen af skoleåret 1960-61.

Der er i § 50, stk. 1 i loven af 7. juni 1958 givet undervisningsministeren bemyndigelse til, hvor særlige omstændigheder taler derfor, at dispensere fra de i loven fastsatte fristbestemmelser om overgangen til den fremtidige ordning og afviklingen af den hidtidige, for så vidt angår de børneårge, der har begyndt deres skolegang inden lovens bekendtgørelse, d. v. s. inden 12. juni 1958.

En oversigt over, hvordan overgangen til den fremtidige ordning finder sted ved skoler af de nuværende forskellige typer, er optaget i bilag 1 til nærværende cirkulære.

b. Den 7-årige hovedskole.

Enhver skole for børn i samtlige årgange fra 1.-7. skoleår skal ifølge § 18, stk. 1

fremdeles have mindst 2 klasser, medmindre de i § 18, stk. 2 fastsatte betingelser for oprettelse og opretholdelse af enklassede skoler er opfyldt, jfr. nedenfor under afsnit 5.

Den 7-årige hovedskole er i princippet en udelt skole, men ifølge § 17, stk. 7 fordeles børnene ved skoler med to eller flere klasser pr. årgang i 1.-7. skoleår fra begyndelsen af 6. skoleår i klasser på grundlag af deres standpunkt, evner og interesser. Børnenes placering ved delingen foretages efter skolens skøn og under hensyntagen til forældrenes ønsker. Skolens skøn baseres på dens almindelige indtryk af det enkelte barns evner og daglige skolearbejde, herunder resultatet af nogle af de skriftlige prøver i dansk og regning, der indgår i skolearbejdet i det 5. skoleår. Disse prøver, der ikke må være eneafgørende for skønnet, bør være ens, det vil sige enslydende eller af samme type og sværhedsgrad, inden for samme kommune. Hensynet til forældrenes ønsker må tages inden for den begrænsning, som følger af skolens skøn med hensyn til det enkelte barns evner, standpunkt og interesser, og der gives efter lovbestemmelsen ikke forældrene adgang til at forlange, at et barn ved delingen placeres i en klasse, hvori skolen skønner, at barnet efter dets evner, standpunkt og interesser ikke bør placeres.

Ifølge lovbestemmelsen kan børnene med undervisningsministerens tilladelse eller efter nærmere af ministeren fastsatte regler fortsætte i 6. og 7. skoleår uden den foran omhandlede deling

- 1) efter reglerne for forsøgsundervisning, jfr. § 64, stk. 1 og nedenfor under afsnit 6. d.,
- 2) efter indstilling fra de stedlige skolemyndigheder, for så vidt angår skoler, hvor deling ikke hidtil har fundet sted, og
- 3) i henhold til forældreønsker, såfremt det i det enkelte tilfælde er praktisk gennemførligt. Nærmere bestemmelser herom vil fremkomme særskilt.

Ved skoler, hvor den foran omhandlede deling ikke skal finde sted, idet den enkelte skole ikke har to eller flere klasser for hver årgang i 1.-7. skoleår, vil deling kunne godkendes efter indstilling fra de stedlige myndigheder, når forholdene taler derfor.

Der skal, hvor deling finder sted, være mulighed for, at eleverne i 6. og 7. skoleår kan overgå fra en afdeling til en anden.

Man henleder i øvrigt opmærksomheden på, at i henhold til den også hidtil gældende bestemmelse i § 51, jfr. også § 12, stk. 2, nr. 3, kan en kommune ikke gennem aftale med en privatskole frigøre sig for pligten til at sørge for undervisningen af alle undervisningspligtige børn. Dette gælder også undervisningen i 6. og 7. skoleår, herunder undervisningen i fremmedsprog i 6. skoleår og i fremmedsprog, matematik og valgfrie fag i 7. skoleår. Man henviser dog i den forbindelse til bemærkningerne nedenfor under afsnit 10. d.

c. 8. hovedskoleklasse og 9. klasse.

8. hovedskoleklasse skal ifølge § 3, stk. 1 oprettes af enhver kommune og ethvert skoleforbund, når der inden for kommunen (skoleforbundet) melder sig mindst 10 elever til undervisningen. Nogen tilsvarende pligt er der ikke pålagt kommunerne med hensyn til oprettelse af den 9. klasse, hvormed den 8-årige hovedskole kan videreføres.

Enhver kommune, der ikke — alene eller gennem skoleforbund — har oprettet 8. hovedskoleklasse eller 9. klasse, har ifølge § 3, stk. 1 pligt til efter nærmere derom fastsatte regler at afholde udgifterne til undervisning og læremidler for de i kommunen hjemmehørende børn, der følger undervisningen i en anden kommunes 8. hovedskoleklasse eller 9. klasse, eller som i det 8. skoleår deltager i kursus af mindst 5 måneders varighed på en anerkendt efterskole eller ungdomskostskole, jfr. nedenfor under afsnit 8 a.

Det påhviler de stedlige skolemyndigheder hvert år i passende tid inden skoleårets udgang at gøre forældrene til elever i 7. hovedskoleklasse (eller det tilsvarende trin i ikke fuldt årgangsdelte skoler) bekendt med muligheden for oprettelse af 8. hovedskoleklasse og mulighederne for vederlagsfri undervisning andetsteds, såfremt 8. hovedskoleklasse ikke bliver oprettet.

Medens skoler med et børnetal, der ikke er tilstrækkeligt til oprettelse af en klasse for hver årgang, må have en eller flere flerårige klasser, kan 8. hovedskoleklasse og 9. klasse kun oprettes som helt årgangsdelte klasser.

d. Realafdelingen.

Ved 1937-loven blev eksamensmellem-skolen ved kommunale skoler henført under folkeskolen. Ifølge 1937-lovens § 3, stk. 2 kunne der til eksamensmellemskolen være knyttet en realklasse med forberedelse til realeksamen efter lov om højere almen-skoler af 24. april 1903. De nærmere bestemmelser om eksamensmellemskolen — såvel som om realklassen og om gymnasiet — fandtes i almenskoleloven.

Ved loven af 7. juni 1958 er bestemmelserne om realafdelingen blevet optaget i folkeskoleloven. Bestemmelserne om gymnasiet findes nu i lov nr. 165 af 7. juni 1958 om gymnasieskoler, hvori der henvises til folkeskoleloven, for så vidt angår gymnasieskolelærers realafdelinger.

Realafdelingen består fremtidig såvel ved gymnasieskoler som ved kommunale og private realskoler af 3 etårige klasser (1.-3. realklasse) i tilslutning til 7. skoleår (7. hovedskoleklasse). Det kan forventes, at der efter nærmere fastsatte regler vil blive mulighed for overgang til realafdelingen efter 8. hovedskoleklasse.

Overgangen fra den nuværende ordning til den 3-årige realafdeling finder sted fra begyndelsen af skoleåret 1961-62, dog for de skoler, der under den nuværende ordning er købstadordnede med 4-årig grundskole, først fra begyndelsen af skoleåret 1962-63. Oprettelse af 3-årig realafdeling fra et tidligere tidspunkt vil efter derom af de stedlige skolemyndigheder gennem skoledirektionen fremsendt indstilling kunne forventes godkendt af ministeriet, dels for skoler, hvor der ikke hidtil har været eksamensafdeling, dels hvor der er tale om om-dannelse af de i henhold til kgl. anordning af 19. januar 1956 oprettede kursus til almindelig forberedelseseksamen, som efter den hidtidige ordning har kunnet knyttes til den landsbyordnede skole.

Det bør tilstræbes, at der i kommuner, hvor der er flere skoler med to eller flere klasserækker for 1.-7. årgang, som hovedregel oprettes realafdeling ved samtlige sådanne skoler.

Bestemmelserne om den 3-årige realafdeling findes i §§ 19-22, jfr. også § 52, stk. 3, § 53 og § 64, stk. 1. Ved bestemmelsen i § 21, stk. 1 er der åbnet mulighed for i

3. realklasse at indrette en teknisk linje med særlig hensyntagen til den matematisk-fysiske faggruppe. De nærmere administrative bestemmelser om realafdelingen vil blive fastsat senere.

e. Kommunale gymnasieskoler.

I henhold til § 4 består en kommunal gymnasieskole af en gymnasieafdeling efter lov nr. 165 af 7. juni 1958 om gymnasieskoler og en realafdeling med 3 etårige klasser efter folkeskolelovens § 19, stk. 2. En kommunal gymnasieskole skal danne et samlet hele med egen leder.

Overgangen fra realafdelingen til 1. gymnasieklasse kan tidligst finde sted efter udgangen af 2. realklasse.

Realafdelingen ved kommunale gymnasieskoler kan, hvis de praktiske forhold ikke taler derimod, kun omfatte 2 klasser på hvert klassetrin.

Da den hidtil gældende bestemmelse om, at en kommunal gymnasieskole skal have fælles lærerkorps, er udgået af loven, må timer ved kommunale gymnasieskoler, der skal læses af „andre lærere“, fremtidig medregnes ved normeringen af lærerembeder ved kommunens samlede skolevæsen, og de lærere, der skal læse de pågældende timer, må ansættes som lærere ved kommunens samlede skolevæsen og lønnes som disse, således at alene rektor-, lektor- og adjunkt-embeder normeres på gymnasieskolens særlige skoleplan, jfr. lov nr. 156 af 7. juni 1958 om lønninger m. m. til folkeskolens lærere og § 9, stk. 2 og 3 i ministeriets cirkulære af 28. juni 1958 om gennemførelsen af nævnte lov.

De ved de kommunale gymnasieskoler allerede oprettede mellemskoleklasser føres frem til mellemskoleeksamen, der sidste gang afholdes ved udgangen af skoleåret 1961-62. Den hidtidige etårige realklasse oprettes sidste gang for skoleåret 1962-63. Oprettelsen af den fremtidige 3-årige realafdeling påbegyndes med oprettelse af 1. realklasse fra begyndelsen af skoleåret 1961-62.

En oversigt over, hvordan overgangen til den fremtidige ordning finder sted ved de kommunale gymnasieskoler, er optaget i bilag 1 til nærværende cirkulære.

f. Indførelse ved skoler på landet af de for købstadskoler gældende regler om ledelse og lærerlønninger.

I 1937-lovens § 2, stk. 3 var det fastsat, at en folkeskole på landet ved bestemmelse på skoleplanen kunne ordnes som en købstadskole og i så fald var underkastet de for købstadskolen gældende regler med hensyn til skolens ledelse og lærerlønninger. Denne bestemmelse er nu erstattet af bestemmelsen i § 2, stk. 4, hvorefter de for købstadskolen gældende regler med hensyn til skolens ledelse og lærerlønninger 1) af undervisningsministeren kan forlanges indført for folkeskoler på landet med mindst 1 klasse pr. årgang i 1.-7. skoleår og med realafdeling og 2) ved bestemmelse på skoleplanen kan indføres for andre folkeskoler på landet efter indstilling fra de stedlige skolemyndigheder.

Ved alle skoler på landet, hvor reglerne om ledelse og lærerlønninger som ved købstadordnede skoler allerede er indført, bibeholdes denne ordning. Indstillinger om indførelse af de for købstadskoler gældende regler om ledelse og lærerlønninger ved skoler på landet, der ikke har været købstadordnede efter de hidtil gældende bestemmelser, vil indtil videre være at forelægge for undervisningsministeriet.

Sådanne indstillinger vil kunne forventes tiltrådt i tilfælde, hvor ministeren i henhold til § 2, stk. 4 kunne forlange reglerne indført, samt i øvrigt i tilfælde, hvor forholdene i særlig grad taler derfor.

g. Centralisering.

I § 2, stk. 3 er det fastsat, at skoler eller dele af skoler kan være fælles for flere skole-distrikter eller — gennem skoleforbund, jfr. § 6 — for flere kommuner. Ifølge den hidtil gældende tilsvarende bestemmelse i 1937-lovens § 4 kunne mellemskoler, hovedskoler, fortsættelsesklasser og særundervisningsklasser som centralskoler være fælles for flere for- eller grundskoler og for flere kommuner.

Ved den nye affattelse af hjemmelen for centralisering er adgangen hertil blevet udvidet væsentligt. Centralisering såvel inden for den enkelte kommune som ved skoleforbund mellem to eller flere kommuner vil fremtidig kunne etableres fra et hvilket

som helst klasse- eller årgangstrin, dog at samtlige 3 årgange i den 3-årige realafdeling må placeres på samme skole, således at en centralisering her må omfatte hele realafdelingen, ikke blot dennes 3. klasse eller dens 2. og 3. klasse, og at en eventuel 9. klasse, der oprettes ved centralisering, bør anbringes på en skole, hvor 8. hovedskoleklasse findes.

Centraliseringen vil som nævnt i øvrigt kunne etableres fra et hvilket som helst klasse- eller årgangstrin. Centralskolen kan selv omfatte samtlige årgange, eller den kan indrettes således, at den kun omfatter de årgange, for hvilke der ønskes gennemført en centralisering. En centralskole, der modtager børn fra flere skoler, kan modtage børnene på ét alderstrin, f. eks. 4. skoleår, fra én skole, og på et andet eller andre alderstrin, f. eks. fra 6. eller 8. skoleår, fra andre skoler.

For den enkelte skole, hvorfra børnene fra et vist trin overgår til en centralskole, må centraliseringen imidlertid omfatte samtlige til samme årgang (klassetrin) hørende børn. Dette gælder navnlig også for 6. og 7. hovedskoleklasse og tilsvarende trin i ikke fuldt årgangsdelte skoler. Der vil under den i loven fastsatte skoleordning ikke kunne træffes en ordning, hvorefter nogle elever, f. eks. de elever, der stiler mod eller anses for egnede til senere optagelse i realafdelingen, overgår til en centralskole fra begyndelsen af 6. eller 7. skoleår, medens de øvrige elever fortsætter i deres hidtidige skole, og dette gælder, hvadenten det drejer sig om skoler, hvori børnene i henhold til § 17, stk. 7 deles fra begyndelsen af 6. skoleår, eller om skoler, hvor denne deling ikke foretages.

Derimod kan den i § 2, stk. 2 omhandlede særundervisning lige som hidtil centraliseres. Endvidere indeholder loven fremdeles hjemmel for, at børn fra flere skoler kan samles på ét sted inden for en kommune eller et skoleforbund til undervisning i sløjd og husgerning, og hjemmel for indretning af skoleforbund alene til undervisning i disse fag, jfr. § 18, stk. 1, og denne hjemmel er blevet udvidet til også at omfatte de i § 17, stk. 3 og 4 omhandlede valgfri fag — herunder tysk (eller eventuelt engelsk) og matematik i 7. skoleår — og linjefag. Om eventuelle midlertidige lempelser henvises til afsnit 10. d.

Opmærksomheden henledes på den nye bestemmelse i § 5, stk. 2, hvorefter der under nærmere angivne forudsætninger skal holdes afstemning om en af en kommunalbestyrelse besluttet nedlæggelse af en distriktsskole med henblik på centralisering af skolevæsenet med den virkning, at nedlæggelsen i givet fald først kan finde sted, hvis kommunalbestyrelsen efter førstkommande ordinære kommunalvalg på ny træffer beslutning herom. Bestemmelsen kommer ikke til anvendelse i tilfælde, hvor der er truffet beslutning om, at en skole med henblik på en delvis centralisering fremtidig skal omfatte færre årgange børn end hidtil. På den anden side kan bestemmelsen komme til anvendelse ved enhver nedlæggelse af en skole, selv om skolen ikke hidtil har omfattet børnene i samtlige undervisningspligtige årgange. Bestemmelsen omfatter kun tilfælde, hvor kommunalbestyrelsens endelige beslutning om nedlæggelse af en skole er truffet efter den 19. juni 1958.

4. Bestemmelser om årligt timetal og skoledagens længde.

Bestemmelserne om det årlige antal undervisningstimer og om skoledagens maksimale varighed er nu samlet i § 16, jfr. dog for realafdelingens vedkommende § 21, stk. 3.

Ved disse bestemmelser er den hidtil både for købstadordnede og for landsbyordnede skoler gældende ordning, hvorefter undervisningen gennem 7 skoleår skal omfatte i alt mindst 6 480 timer, blevet opretholdt.

Med hensyn til bestemmelserne om fordelingen af dette mindstetimetotal over de enkelte skoleår gælder fremtidig for alle skoler den hidtil for købstadordnede skoler gældende ordning, hvorefter timetallet i 1.-4. skoleår skal være mindst 720 timer årlig, og det daglige timetal i 1. skoleår kan fremdeles begrænses til 3 uden hensyn til, om det årlige timetal på 720 timer nås, under forudsætning af, at det samlede timetal i de første 4 skoleår ikke bliver under 2 880 timer. I 5.-7. skoleår skal det årlige timetal i overensstemmelse med den hidtil for købstadordnede skoler gældende ordning være mindst 1 200 timer, men ved de skoler på landet, hvor det årlige timetal i 5.-7. skoleår

har været fastsat til ikke under 960 timer, kan en sådan ordning med undervisningsministerens tilladelse bibeholdes under forudsætning af, at det samlede timetal i 1.-7. skoleår ikke er under 6 480 timer. Denne mulighed står kun åben for skoler på landet, hvor det årlige timetal i 5.-7. skoleår allerede under den hidtidige ordning udgjorde under 1 200 timer årlig. I 8. hovedskoleklasse og 9. klasse skal det årlige timetal normalt være mindst 960 timer. Når det årlige timetal her er sat lavere end for 5.-7. skoleår, skyldes dette, at det har været tilsigtet herved at forbedre mulighederne for på landet at oprette 8. hovedskoleklasse og 9. klasse. Eventuel godkendelse af et lavere timetal end 960 forudsætter, at der gør sig ganske særlige forhold gældende, f. eks. at eleverne i den pågældende klasse også har erhvervsarbejde.

De foran anførte timetal gælder alle for undervisningstimer à 50 minutter eller et tilsvarende antal lektioner af kortere varighed.

I kommuner, hvor timetallet i 1.-7. skoleår endnu ikke er blevet bragt op på 6 480 timer i alt — idet 1937-lovens krav herom ikke kunne forlanges opfyldt inden 1. april 1958 — må timetallet nu bringes i overensstemmelse med lovens krav overalt, hvor det lokalemæssigt er muligt, og ved de øvrige skoler så snart lokaleforholdene gør det muligt.

Varigheden af den enkelte skoledag må lige som hidtil ikke overstige 4 klokketimer i 1.-2. skoleår, 5 klokketimer i 3.-4. skoleår og 6 klokketimer i 5.-9. skoleår. For så vidt angår 5.-9. skoleår, kan bestemmelsen fraviges med undervisningsministerens henholdsvis skoledirektionens godkendelse, når særlige forhold taler derfor.

5. Elevtallet i klasserne.

Folkeskolelovens bestemmelser om elevtallet i klasserne er blevet ændret på flere punkter. For visse klasser er det i § 12, stk. 3 fastsat, at undervisningsministeren for købstadkommunernes vedkommende og skoledirektionen for landkommunernes vedkommende kan forlange den enkelte klasse delt, når elevtallet overskrider et i loven fastsat antal. Hvor sådan deling forlanges af skoledirektionen, kan kommunalbestyrelsen —

og kun denne — indanke afgørelsen for undervisningsministeriet.

En tilsvarende bestemmelse har hidtil været gældende for klasser i eksamensmellemskolen, for de to øverste klasser i den eksamensfri mellemskole og for hovedskolens øverste klasse. Deling af sådanne klasser kunne forlanges, hvis elevtallet overskred 30. I den hidtidige etårige realklasse måtte elevtallet normalt ikke være over 24. Efter den fremtidig gældende bestemmelse kan deling forlanges, når elevtallet overskrider 30 i klasser for 6. og 7. skoleår (i fuldt årgangsdelte skoler altså 6. og 7. hovedskoleklasse) og 24 i klasser for 8.-10. skoleår (8. hovedskoleklasse, 9. klasse og 1.-3. realklasse).

Disse regler træder i kraft fra begyndelsen af skoleåret 1959-60 for hovedskoleklasser for 6. skoleår, fra begyndelsen af skoleåret 1960-61 for hovedskoleklasser for 7. skoleår og så fremdeles. For klasser for 6. og 7. skoleår nedsættes tallet 30 til 29 fra begyndelsen af skoleåret 1962-63 og yderligere til 28 fra begyndelsen af skoleåret 1967-68.

For de øvrige klasser, d. v. s. for klasser for 1.-5. skoleår (i fuldt årgangsdelte skoler altså 1.-5. hovedskoleklasse) opretholder loven i § 12, stk. 1 den ordning, at gennemsnitsbørnetallet i en skoles klasser skal nedbringes, når det i to på hinanden følgende kalenderår har overskredet et i loven fastsat maksimum, men medens dette maksimum hidtil har været 35 for skoler i landkommunerne og 33 for skoler i købstæderne, er det nu for samtlige skoler fastsat til 30. Dette gælder fra 1. januar 1959 at regne, således at gennemsnitsbørnetallet i en skole skal nedbringes fra begyndelsen af skoleåret 1961-62, hvis det i kalenderårene 1959 og 1960 har oversteget 30. Tallet 30 nedsættes til 29 fra 1. januar 1963 og til 28 fra 1. januar 1968. For toårsperioden 1. januar 1962—31. december 1963 bliver tallet herefter 29½, og for toårsperioden 1. januar 1967—31. december 1968 bliver det 28½.

Reglerne i § 12, stk. 2 om, på hvilke måder gennemsnitsbørnetallet i en skoles klasser kan nedbringes, er uændrede.

Antallet af klasser i en skole må til enhver tid være i overensstemmelse med de foran omhandlede bestemmelser, og det skal ifølge § 11, stk. 1 tilstræbes, at der, hvor børne-

tallet tillader det, oprettes en klasse for hver årgang. Ved den enkelte skole skal antallet af klasser for børnene i 1.-7. årgang i henhold til § 18, stk. 1 mindst være to.

Såfremt børnetallet i en folkeskole ikke overstiger 24, kan børnene dog ifølge § 18, stk. 2 lige som hidtil samles i én klasse med et årligt timetal på mindst 1 000 timer, hver på 50 minutter eller et tilsvarende antal lektioner af kortere varighed. En sådan skole skal først deles i to klasser, når det gennemsnitlige børnetal i to på hinanden følgende kalenderår har overskredet 30.

De enklassede skoler, der i henhold til den hidtil specielt for de sønderjyske landsdele gældende bestemmelse har kunnet opretholdes med et børnetal på ikke over 36, kan med undervisningsministerens tilladelse fortsat opretholdes, så længe deres børnetal ikke overstiger 36. Ifølge de for ministeriet foreliggende oplysninger drejer det sig kun om ganske få skoler, og der må inden 1. april 1959 søges tilladelse i hvert enkelt tilfælde, såfremt skolerne i henhold til ovennævnte bestemmelse ønskes opretholdt som enklassede.

6. Bestemmelser vedrørende undervisningen m. v.

a. Undervisningen i hovedskolen og 9. klasse.

Bestemmelserne om undervisningen i hovedskolen (1.-8. klasse) og i 9. klasse findes i § 17. De vigtigste ændringer og nye bestemmelser er følgende:

Færdselslære skal efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse indgå i undervisningen i hovedskolen.

Bestemmelsen i § 17, stk. 1 om *fagkredsen i 1.-5. skoleår* svarer til den hidtil for grundskolen gældende bestemmelse, men er blevet suppleret med en bestemmelse om, at andre fag end de nævnte kan optages på undervisningsplanen med undervisningsministerens tilladelse. Der er herved blevet åbnet mulighed for at påbegynde undervisning i fremmedsprog før 6. skoleår.

I 6. skoleår skal der optages undervisning i et fremmedsprog (engelsk eventuelt tysk). Dette fag indgår således i undervisningen for alle børn på linje med de øvrige obligatoriske fag. Fra 6. skoleår skal der under dansk optages undervisning i norsk og svensk.

Skolebiblioteksarbejde bør så vidt muligt etableres.

I løbet af 7. skoleår skal der tilstræbes en *afrunding* af undervisningen i de fag, hvori dette må anses for ønskeligt af hensyn til de elever, der går ud af skolen ved undervisningspligtens ophør. Denne afrunding må dog ikke være til hinder for tilrettelæggelse af sammenhængende undervisningsplaner. I fag, hvor det naturligt kan ske, skal undervisningen afpasses under hensyntagen til børnenes fremtidige virksomhed i det praktiske liv og deres fortsatte uddannelse. Ved optagelse af *valgfri fag* ved siden af de obligatoriske og ved bestemmelser i undervisningsplanen for de enkelte fag kan undervisningen efter stedlige ønsker og behov tilrettelægges under hensyntagen til børnenes evner, anlæg og interesser. Undervisningen i valgfri fag kan tilrettelægges således, at den peger frem mod en liniedelt undervisning i 8. hovedskoleklasse og 9. klasse. Det skal tilbydes de børn, hvis forældre ønsker det, og som efter skolens skøn kan have udbytte deraf, at deltage i undervisning i endnu et fremmedsprog (*tysk* eller eventuelt *engelsk*) og i *matematik*. Timetallet for de børn, der ikke deltager i undervisningen i tysk (engelsk) og/eller matematik, må ikke nedsættes under det for klassen foreskrevne. Der bør gives dem anden undervisning i et til timetallet i det andet fremmedsprog og matematik svarende antal timer. Der skal fra 7. skoleår gives undervisning i *familiekundskab*, og der skal i 7. skoleår gives en grundlæggende *erhvervsorientering*, der videreføres i 8. og 9. skoleår. De anførte bestemmelser om undervisningen i 7. skoleår, herunder om undervisning i endnu et fremmedsprog og i matematik, gælder uanset om børnene fra begyndelsen af 6. skoleår er blevet delt i henhold til § 17, stk. 7, eller om en sådan deling ikke har fundet sted.

Som det fremgår af det i de to foregående stykker anførte, skal der — fra begyndelsen af skoleåret 1959—60 — i 6. skoleår optages undervisning i et for samtlige elever obligatorisk fremmedsprog (engelsk eller tysk), og endvidere skal der — fra begyndelsen af skoleåret 1960-61 — gives *tilbud* om undervisning i yderligere et fremmedsprog (tysk eller engelsk) samt matematik i 7. skoleår. Deltagelse i denne undervisning vil efter § 20, stk. 1 være en

forudsætning for senere optagelse i en realafdeling, jfr. dog § 20, stk. 3 og 5. Under hensyn hertil og til de tilfælde, hvor elever skifter skole, vil det være af betydning, at skolerne påbegynder undervisningen i fremmedsprog i 6. skoleår med samme sprog inden for områder af passende størrelse. I hvert fald bør den enkelte skole sikre sig i så henseende at have samme ordning som den skole, hvori dens elever normalt må ventes at søge optagelse for at fortsætte deres skolegang i realafdelingen eller i 8. hovedskoleklasse og eventuelt 9. klasse.

I 8. og 9. skoleår videreføres som nævnt den i 7. skoleår påbegyndte *erhvervsorientering*. Der kan efter nærmere af undervisningsministeren givne regler foretages en *deling i linjer*, der tager sigte på elevernes fremtidige virksomhed inden for erhvervslivets forskellige grene, uden at der dog må meddeles en egentlig faglig undervisning.

Det må ved undervisningsplanernes udformning med den foran angivne fagkreds sikres, at der tilrettelægges en sammenhængende, fortløbende undervisning — hvorved der tages hensyn til den forskellige målsætning — såvel for klasser, der peger mod realafdelingen, som for klasser, der peger mod den fortsatte undervisning i 8. hovedskoleklasse og 9. klasse. Der må være mulighed for elevernes overgang fra en afdeling til en anden.

Om gennemførelsen af undervisning i de ved 1937-loven indførte fag, herunder særlig sløjd for drenge, husgerning for piger samt naturlære henvises til bemærkningerne under afsnit 10. b.

De nærmere bestemmelser og vejledende regler om undervisningen efter den nye ordning, der så vidt muligt — jfr. under afsnit 10. d. — skal gennemføres, efterhånden som den nye skoleordning afløser den nuværende, jfr. foran under afsnit 3. a., vil fremkomme herfra på grundlag af forslag fra det af ministeriet den 1. september 1958 nedsatte pædagogiske udvalg vedrørende læseplaner m. v.

b. Afgangsbøger m. v.

I § 13, stk. 2 er der fastsat bestemmelser om udfærdigelse af afgangsbøger for børn, der går ud af skolen ved undervisningspligtens ophør eller senere, og om udfærdigelse

af særlige udtalelser herudover for elever, der vil søge optagelse i en realafdeling eller i 1. gymnasieklasse ved en anden skole end deres hidtidige.

Disse bestemmelser kommer første gang til anvendelse for børn, der ved udgangen af skoleåret 1960-61 går ud af skolen fra 7. hovedskoleklasse. Der vil imidlertid ikke være noget til hinder for, at udfærdigelse af afgangsbøger efter den nye bestemmelse — eventuelt i stedet for de i ministeriets cirkulære af 23. juli 1942 omhandlede afgangsbøger fra den eksamensfri mellem-skole — påbegyndes tidligere i kommuner, hvor skolekommissionen ønsker dette. Man henleder i denne forbindelse opmærksomheden på, at meddelelserne i afgangsbøgerne i henhold til bestemmelsen i § 13, stk. 2 tidligst i 8. hovedskoleklasse må være baseret på særlige afgangsprøver i fagene, at de for de enkelte fag gives i ord, og at der ikke må angives nogen gennemsnitskarakter eller hovedkarakter.

Nærmere bestemmelser og vejledende regler vedrørende afgangsbøgerne form, indhold, udfærdigelse og udlevering vil senere fremkomme.

Det bemærkes, at bestemmelsen om årsprøver i 1937-lovens § 13, stk. 2 er udgået af folkeskoleloven ved de nu stedfundne ændringer af denne. Spørgsmålet om afholdelsen af årsprøver må herefter bero på skolekommissionens, henholdsvis skolenævnets afgørelse, idet prøverne i bekræftende fald i henhold til § 6, stk. 7 og § 12, 8) i lov nr. 200 af 12. april 1949 om folkeskolens styrelse og tilsyn efter samråd med vedkommende skoles lærerråd må berammes og ledes af skolekommissionen, henholdsvis skolenævnet, der ligeledes må fastsætte prøvernes nærmere ordning og omfang. Hvis der afholdes årsprøve, bør eventuel meddelelse om bedømmelsen for de enkelte fag i overensstemmelse med princippet i § 13, stk. 2 gives i ord.

c. Særundervisningen.

I § 2, stk. 2 er det fastsat, at der indrettes særlig undervisning for børn, der på grund af talevanskeligheder, svagt syn, svag hørelse, små evner eller læsevanskeligheder ikke med tilstrækkeligt udbytte kan følge den almindelige undervisning.

Med hensyn til den omhandlede undervisning henviser man til bestemmelserne i ministeriets cirkulære af 26. juni 1943 om gennemførelse af de i 1937-lovens § 2, stk. 5 givne bestemmelser om indretning af særundervisning for børn, der ikke kan følge den almindelige undervisning.

d. Forsøgsarbejde.

Ved § 64, stk. 1 opretholdes den undervisningsministeren ved lov nr. 263 af 27.

maj 1950 — for den hidtidige etårige realklasse ved lov nr. 219 af 7. juni 1952 — givne bemyndigelse til for kommuner, der ønsker at iværksætte et forsøgsarbejde inden for folkeskolen, at godkende sådanne hertil sigtende afvigelser fra lovens bestemmelser om hovedskolens og realafdelingens ordning og undervisningens ordning og omfang, som vil være forenelige med fastholdelsen af folkeskolens mål. For realafdelingens vedkommende kan — svarende til den hidtil for eksamensmellem-skolen og den etårige realklasse gældende begrænsning — kun sådanne afvigelser godkendes, som ikke har tilfølge, at elevernes muligheder for at gøre brug af deres skoleuddannelse som grundlag for videregående studier eller for rettigheder i andre henseender forringes.

Om iværksættelse af forsøgsundervisning henvises i øvrigt til ministeriets cirkulærer af 23. april 1955 og 6. juni 1957.

e. Andre afvigelser fra bestemmelserne om undervisningens ordning (fritagelse for lørdagsskolegang).

Bestemmelsen i § 54, stk. 1, hvorefter undervisningsministeren for børn af medlemmer af trossamfund uden for folkekirken, hvis lære gør afvigelser fra lovens bestemmelser til en samvittighedssag for forældrene, efter indhentet erklæring fra de stedlige skolemyndigheder kan tillade afvigelser fra lovens bestemmelser om undervisningens ordning på nærmere fastsatte betingelser, er blevet suppleret med en adgang for ministeren til at bemyndige skolekommissionerne til i bestemte tilfælde at tillade sådanne afvigelser efter regler, der fastsættes af ministeren. Sådanne regler vil blive fastsat særskilt.

f. *Omkledning til undervisning i gymnastik.*

Man henleder opmærksomheden på den ændrede affattelse af bestemmelsen i § 56, stk. 2 om omklædning før undervisningen i gymnastik, skolestuegymnastik dog undtagen. Bestemmelsen, der hidtil gjaldt for hvert barn „i hovedskolen, mellemkolen eller de dertil svarende klasser af den udelte landsbyskole“, gælder nu for alle børn fra 4. skoleår og opefter.

7. **Bestemmelser vedrørende lærerne.**

a. *Adgangen til at overtage undervisning i folkeskolen.*

Adgang til at overtage undervisning i folkeskolen har de, der har gennemført den nu i lov nr. 220 af 11. juni 1954 om uddannelse af lærere til folkeskolen omhandlede læreruddannelse, og de, der har gennemgået anden af undervisningsministeren i denne henseende godkendt læreruddannelse, som er af tilsvarende varighed og omfatter eller er suppleret med en prøve efter nærmere af ministeren fastsatte regler.

De nærmere regler herom vil blive fastsat særskilt.

Undervisningsministerens bemyndigelse til under særlige forhold at tillade afvigelser fra de i loven fastsatte betingelser for at kunne overtage undervisningen i folkeskolen er opretholdt uændret.

b. *Ansættelse af lærere, der skal undervise i kristendomskundskab, håndgerning, legemsøvelser eller musik.*

I henhold til en ny bestemmelse i § 23, stk. 1, 3. led påhviler det de ansættende myndigheder at påse, at en lærer, der skal undervise i fagene kristendomskundskab, håndgerning, legemsøvelser eller musik, har gennemført det pågældende fag under sin uddannelse og opfylder betingelserne for at undervise i faget.

c. *Oprettelse af viceinspektørembeder.*

Antallet af viceinspektørembeder fastsættes i henhold til § 33, stk. 1 i lov nr. 156 af 7. juni 1958 om lønninger m. m. til folkeskolens lærere, der svarer nøje til bestemmelsen i § 32, stk. 1 c) i lærerlønningensloven

af 12. juli 1946, således, at der ved hver skole, der normalt har mindst dobbelt klasserække hele skolen igennem, bortset fra de to ældste klasser i eksamensskolen og ældste klasse i den eksamensfri mellemkole, normeres en stilling som viceinspektør for hver dobbelte klasserække, dog at der altid normeres en stilling som viceinspektør for hver 500 børn.

Da den eksamensfri mellemkole vil opføre at eksistere, efterhånden som den nye ordning af folkeskolen bliver gennemført, må den omhandlede bestemmelse fremtidig forstås således, at der ved enhver skole, der normalt har mindst dobbelt klasserække hele skolen igennem bortset fra 9. klasse og 2. og 3. realklasse — altså enhver skole, der normalt mindst har dobbelt række af 1.-7. hovedskoleklasse, og som for 8. skoleår normalt mindst har enten to 8. hovedskoleklasser eller to 1. realklasser eller én 8. hovedskoleklasse og én 1. realklasse —, skal normeres en stilling som viceinspektør for hver dobbelte klasserække, dog at der altid normeres en stilling som viceinspektør for hver 500 børn.

d. *Ansættelse af lærere ved de kommunale gymnasier.*

Den hidtil ifølge 1937-lovens § 23, stk. 1, 4. led gældende bestemmelse om, at de lærere, der har underkastet sig skoleembeds-eksamen, har fortrinsvis adgang til undervisning i de til kommunale gymnasier knyttede mellemkoler, er ophævet.

Den hidtil ligeledes ifølge 1937-lovens § 23, stk. 1, 4. led gældende bestemmelse om, at ingen lærer kan ansættes ved de kommunale gymnasier, som ikke har underkastet sig en prøve i pædagogik og undervisningsfærdighed, er udgået af folkeskoleloven, men findes i gymnasielovens § 17 som en betingelse for varig ansættelse som lærer ved en gymnasieskole. Bestemmelsen kommer ikke til anvendelse, for så vidt angår „andre lærere“ ved kommunale gymnasieskoler.

8. **Bestemmelser om vederlagsfri undervisning, befordring m. m.**

a. *Vederlagsfri undervisning.*

I lovens § 3, stk. 1 og 2 er der optaget bestemmelser om vederlagsfri undervisning

og læremidler i 8. hovedskoleklasse, i 9. klasse og i klasserne i den 3-årige realafdeling, og i § 3, stk. 3 er der optaget en bestemmelse om pligt til optagelse i sådanne klasser af elever, der bor i en anden kommune.

De hermed i folkeskoleloven optagne bestemmelser hidrører i væsentlig grad fra lov nr. 194 af 11. juni 1954 om vederlagsfri undervisning m. v. i de offentlige højere almenskoler, jfr. undervisningsministeriets bekendtgørelse af 24. januar 1955 m. fl., senest bekendtgørelse af 8. maj 1958. Herudover indeholder § 3, stk. 1 en ny bestemmelse om vederlagsfri undervisning og læremidler ved deltagelse i kursus på efterskoler og ungdomskostskoler i det 8. skoleår. Kommunernes pligt til at afholde udgifter hertil gælder kun i det omfang, hvori udgifterne ikke dækkes gennem stats-tilskud i henhold til lov nr. 219 af 11. juni 1954 om ungdomsundervisning m. v.

Ifølge § 3, stk. 1 og 2 skal de nærmere regler fastsættes af undervisningsministeren, hvilket vil ske i en særlig bekendtgørelse.

b. *Befordringsudgifter ved skolegang uden for hjemstedskommunen.*

I lovens § 50, stk. 2, der vedrører befordring af skolebørn, er der blevet tilføjet en bestemmelse, hvorefter kommuner uden eksamensskole eller 8. hovedskoleklasse og 9. klasse med skoledirektionens godkendelse kan og efter skoledirektionens forlangende skal yde tilskud til eller fuldt ud afholde udgifterne ved befordring af de i vedkommende kommune hjemmehørende børn til og fra realklasser, henholdsvis 8. hovedskoleklasse og 9. klasse, uden for kommunen. Skolefonden tilskyder halvdelen af disse udgifter, og staten refunderer skolefonden halvdelen af de af den ydede tilskud til kommunerne.

Den pågældende bestemmelse må ses som et supplement til bestemmelserne i den foran under punkt 8. a. nævnte lov om vederlagsfri undervisning og til bestemmelserne i folkeskolelovens § 3.

Bestemmelsen træder i kraft fra begyndelsen af det skoleår, hvori 8. hovedskoleklasse henholdsvis 1. realklasse efter den nye skoleordning bliver oprettet. Der vil

fremkomme nærmere regler om gennemførelsen af bestemmelsen.

Kommuner, der allerede nu måtte ønske at gøre brug af bestemmelsen, kan indsende indstilling herom til vedkommende skoledirektion, der forelægger sagen for ministeriet til afgørelse bilagt en udtalelse fra skolerådet.

9. **Skolebyggeri m. v.**

Bestemmelserne om frister for indretning af gymnastiksale m. v. (§ 56, stk. 1) og af idrætspladser (§ 56, stk. 3) samt for indlæggelse af vand med haner til håndvask (§ 59, stk. 1) er blevet ændret, således at fristerne fastsættes af undervisningsministeren efter forhandling med folketingets finansudvalg.

Om disse spørgsmål henviser man til ministeriets cirkulære af 28. november 1958.

10. **Om skoleplaner og undervisningsplaner.**

a. *Den stadfæstende myndighed.*

Ifølge § 5, stk. 3 stadfæstes skoleplanen for købstædernes vedkommende af undervisningsministeren og for landkommunernes vedkommende af den pågældende skoledirektion efter derom af ministeren fastsatte regler.

Loven henviser herom til § 18, stk. 2 i lov nr. 200 af 12. april 1949 om det kommunale skolevæsens styrelse og tilsyn. Ifølge denne bestemmelse stadfæster skoledirektionen skoleplaner og ændringer i disse efter regler, der herom fastsættes af undervisningsministeren, men er der ikke hos de lokale myndigheder enighed om det fremsatte forslag, eller hører dette efter de af ministeriet givne regler til dem, der skal forelægges ministeriet, indsender skoledirektionen med sin erklæring forslaget til ministeriet til stadfæstelse.

De omhandlede regler er fastsat i ministeriets cirkulære af 5. januar 1950, hvori det i afsnit I blandt andet er fastsat, at skoleplaner for landkommuner indsendes til ministeriet til eventuel stadfæstelse i alle tilfælde, hvor det drejer sig om skoleplaner for landkommunernes købstadordnede skoler og ændringer i disse.

Efter den ændrede folkeskolelov vil folkeskolen fremtidig principielt være ordnet ens

i købstæder og landkommuner, jfr. § 2, stk. 1. Loven indeholder i § 2, stk. 4 en bestemmelse om indførelse ved folkeskoler på landet af de for købstadskolen gældende regler med hensyn til ledelse og lærerlønninger, men den hidtidige sondring mellem købstadordnede og landsbyordnede skoler er ikke opretholdt. Den i fornævnte cirkulære af 5. januar 1950 i henhold til tilsynslovens § 18, stk. 2 fastsatte bestemmelse om, at forslag til skoleplaner for landkommunernes købstadordnede skoler og ændringer i disse skal indsendes til ministeriet til eventuel stadfæstelse, er som følge heraf ikke længere direkte anvendelig.

Nævnte bestemmelse ændres herefter derhen, at forslag til skoleplaner for landkommuner og ændringer i disse indtil videre skal indsendes til ministeriet med skoleinspektionens erklæring, når de indeholder bestemmelse om indførelse af de for købstadskolen gældende regler med hensyn til ledelse og lærerlønninger, og når de vedrører oprettelse af realafdeling eller ændringer med hensyn til en allerede oprettet realafdeling.

Undervisningsplaner for landkommuner stadfæstes lige som hidtil af skoledirektionen.

b. Revision af skoleplaner til opfyldelse af nyordningen.

Den hidtil gældende bestemmelse om, at skoleplanen hvert 10. år skal underkastes et gennemsyn, er udgået af loven. Med hensyn til den revision af skoleplanerne, som må foretages i forbindelse med overgangen til den fremtidige skoleordning, fastsættes foreløbig følgende:

I alle kommuner, hvor folkeskolens ordning i overensstemmelse med 1937-lovens krav er gennemført, må forslag til nye skoleplaner indsendes til vedkommende skoleinspektion, for købstadkommunernes vedkommende til undervisningsministeriet, inden den 1. april 1961.

I kommuner, hvor 1937-lovens krav endnu ikke har kunnet opfyldes fuldt ud på grund af mangel på de herfor fornødne klasse- og/eller faglokaler, og hvor derfor kravene efter den ændrede folkeskolelov heller ikke straks kan opfyldes fuldt ud, må forslag til ny skoleplaner indsendes til

principiel godkendelse inden fornævnte frist. Det skal i sådanne skoleplaner angives, hvorledes overgangen til den nye skoleordning agtes gennemført, efterhånden som det til opfyldelse af lovens krav fornødne skolebyggeri bliver fuldført. Ved skoler, der er delvis udbyggede i overensstemmelse med 1937-loven, må således, indtil den fuldstændige udbygning har fundet sted, kravene efter den ændrede folkeskolelov til enhver tid opfyldes i det omfang, hvori lokaleforholdene tillader det.

Skolekøkkenlokaler, sløjdllokaler og skolebibliotekslokaler, til hvis opførelse der er ydet statstilskud, men som endnu ikke måtte være monteret, eller som af anden grund endnu ikke benyttes til det formål, hvortil de er beregnet, skal efter eventuel fornøden montering snarest tages i brug i overensstemmelse med deres formål.

I forbindelse med udarbejdelsen af de omhandlede forslag til nye skoleplaner bør det tages op til overvejelse, hvorvidt de for købstadskolen gældende regler med hensyn til ledelse og lærerlønninger bør indføres ved store landsbyordnede skoler, jfr. foran under afsnit 3. f.

Den endelige frist for opfyldelsen af kravene i den ændrede folkeskolelov må afhænge af mulighederne for gennemførelse af det fornødne skolebyggeri og vil kunne forventes fastsat i forbindelse med fastsættelsen af fristerne for opnåelse af statstilskud til skolebyggeri i henhold til lovens § 63.

c. Revision af undervisningsplaner til opfyldelse af nyordningen.

Den hidtil gældende bestemmelse om, at undervisningsplanen hvert 10. år skal underkastes et gennemsyn, er udgået af loven. Med hensyn til den revision af undervisningsplanerne, som må foretages i forbindelse med overgangen til den fremtidige skoleordning, fastsættes foreløbig følgende:

Revisionen af undervisningsplanernes bestemmelser om undervisningstiden i de enkelte klasser og om skolegangens nærmere ordning på de forskellige ugedage må finde sted efter de samme regler, som foran er fastsat angående revisionen af skoleplaner.

Med hensyn til undervisningsplanernes bestemmelse om undervisningsfagene og det

mål, hvortil der bør nås, kan arbejdet med den endelige revision udsættes, til der på grundlag af det af ministeriet nedsatte læseplansudvalgs arbejde foreligger nærmere bestemmelser og vejledende regler vedrørende undervisningen efter den nye ordning. I alle tilfælde må det tilrådes, at nye undervisningsplaner kun udfærdiges som gældende foreløbig, indtil sådanne nærmere bestemmelser og vejledende regler foreligger, jfr. i øvrigt bemærkningerne ovenfor under punkt 6. a.

Da der ikke kan ventes inden begyndelsen af skoleåret 1959-60 at ville foreligge grundlag for endelig affattelse og stadfæstelse af nye undervisningsplaner, og da 6. hovedskoleklasse og det tilsvarende trin i ikke fuldt årgangsdelte skoler normalt skal oprettes fra begyndelsen af nævnte skoleår, skal man til foreløbig vejledning meddele, at de hidtidige undervisningsplaner for 6. årgang kan anvendes i skoleåret 1959-60,

dog at alle børn skal have undervisning i engelsk eller eventuelt tysk.

d. Eventuelle midlertidige lempelser.

Kommunerne er pligtige til at gennemføre de i loven fastsatte krav til undervisningens art og omfang, efterhånden som de pågældende klassetrin oprettes. Ministeriet er imidlertid klar over, at det, særligt ved mindre skoler på landet, i nogle tilfælde kan være umuligt at opfylde disse krav i de første år. Man bemyndiger derfor skoledirektionerne til i sådanne tilfælde for skoleårene 1959-60 og 1960-61 at godkende sådanne afvigelser fra den ved loven fastsatte ordning af undervisningen i 6. og 7. skoleår, som i de enkelte tilfælde måtte være nødvendige af hensyn til børnenes adgang til fortsat undervisning. For købstadkommunernes vedkommende skal eventuelle spørgsmål om sådanne afvigelser forelægges for ministeriet.

Undervisningsministeriet, den 29. november 1958.

Jørgen Jørgensen.

/ Hans Kjems.

Bilag 1.

Oversigt over, hvordan overgangen til den fremtidige skoleordning finder sted

(De under den hidtidige ordning anførte årstal angiver det sidste skoleår, i hvilket det pågældende klassetrin findes. De under den fremtidige ordning anførte årstal angiver det første skoleår, i hvilket det pågældende klassetrin findes).

1. Hidtil landsbyordnede, fuldt årgangsdelte skoler

Hidtidig ordning				Fremtidig ordning		
Forskole	Hovedskole	Fortsættelsesklasse	Kursus til alm. forberedelseksamen		Hovedskole og 9. klasse	Realafdeling
			2-årigt	3-årigt		
				3. 1962-63		3. 1963-64
			2. 1961-62	2. 1961-62	9. 1962-63	2. 1962-63
		1960-61	1. 1960-61	1. 1960-61	8. 1961-62	1. 1961-62
	4. 1959-60				7. 1960-61	
	3. 1958-59				6. 1959-60	
	2. 1958-59				5. 1959-60	
	1. 1958-59				4. 1959-60	
3. 1958-59					3. 1959-60	
2. 1958-59					2. 1959-60	
1. 1958-59					1. 1959-60	

2. Købstad (-ordnede) skoler, der hidtil har haft 4-årig grundskole

Hidtidig ordning			Fremtidig ordning	
Grundskole	Mellemskole	Realklasse	Hovedskole og 9. Klasse	Realafdeling
				3. 1964-65
			9. 1963-64	2. 1963-64
		1962-63	8. 1962-63	1. 1962-63
	4. 1961-62		7. 1961-62	
	3. 1960-61		6. 1960-61	
	2. 1959-60		5. 1959-60	
	1. 1958-59		4. 1959-60	
4. 1958-59			3. 1959-60	
3. 1958-59			2. 1959-60	
2. 1958-59			1. 1959-60	
1. 1958-59				

(Bilag 1, fortsat)

3. Købstad (-ordnede) skoler, der hidtil har haft 5-årig grundskole

Hidtidig ordning			Fremtidig ordning	
Grundskole	Mellemskole	Realklasse	Hovedskole og 9. klasse	Realafdeling
				3. 1963-64
			9. 1962-63	2. 1962-63
		1962-63	8. 1961-62	1. 1961-62
	4. 1961-62		7. 1960-61	
	3. 1960-61		6. 1959-60	
	2. 1959-60		5. 1959-60	
	1. 1958-59		4. 1959-60	
5. 1958-59			3. 1959-60	
4. 1958-59			2. 1959-60	
3. 1958-59			1. 1959-60	
2. 1958-59				
1. 1958-59				

4. Gymnasieskoler

Hidtidig ordning			Fremtidig ordning	
Eksamensmellemskole	Realklasse	Gymnasieklasser	Realafdeling	Gymnasieklasser
				3. 1965-66
				2. 1964-65
		3. 1964-65		1. 1963-64
		2. 1963-64	3. 1963-64	1. 1963-64
		1. 1962-63	2. 1962-63	
	1962-63		1. 1961-62	
4. 1961-62				
3. 1960-61				
2. 1959-60				
1. 1958-59				

Indholdsoversigt.

Indledning	2
1. Skoleåret og indskrivningen i folkeskolen:	
a. Skoleåret	2
b. Indskrivning i folkeskolen	2
2. Undervisningspligten	3
3. Folkeskolens opbygning:	
a. Almindelige bemærkninger om den fremtidige ordning og overgangen hertil	4
b. Den 7-årige hovedskole	4
c. 8. hovedskoleklasse og 9. klasse	5
d. Realafdelingen	6
e. Kommunale gymnasieskoler	6
f. Indførelse ved skoler på landet af de for købstadskoler gældende regler om ledelse og lærerlønninger	7
g. Centralisering	7
4. Bestemmelser om årligt timetal og skoledagens længde	8
5. Elevtallet i klasserne	8
6. Bestemmelser vedrørende undervisningen m. v.:	
a. Undervisningen i hovedskolen og 9. klasse	9
b. Afgangsbrevise m. v.	10
c. Særundervisningen	11
d. Forsøgsarbejde	11
e. Andre afvigelser fra bestemmelserne om undervisningens ordning (fritagelse for lørdagsskolegang)	11
f. Omklædning til undervisning i gymnastik	12
7. Bestemmelser vedrørende lærerne:	
a. Adgangen til at overtage undervisning i folkeskolen	12
b. Ansættelse af lærere, der skal undervise i kristendomskundskab, håndgerning, legemsøvelser eller musik	12
c. Oprettelse af viceinspektørembeder	12
d. Ansættelse af lærere ved de kommunale gymnasieskoler	12
8. Bestemmelser om vederlagsfri undervisning, befordring m. v.:	
a. Vederlagsfri undervisning	12
b. Befordringsudgifter ved skolegang uden for hjemstedskommunen	13
9. Skolebyggeri m. v.	13
10. Om skoleplaner og undervisningsplaner:	
a. Den stadfæstende myndighed	13
b. Revision af skoleplaner til opfyldelse af nyordningen	14
c. Revision af undervisningsplaner til opfyldelse af nyordningen	14
d. Eventuelle midlertidige lempelser	15
Bilag 1. Oversigt over, hvordan overgangen til den fremtidige skoleordning finder sted	16